

FAGLIG FORSVARLIGHED - EN SPØRGEGUIDE

Dansk Sygeplejeråd

AFDÆKNING AF SAMMENHÆNGE MELLEM FAGLIG FORSVARLIGHED OG ARBEJDSMILJØET

EN SPØRREGUIDE TIL BRUG FOR FTR, TR, AMIR OG FAGLIGE KONSULENTER

Muligheden for at yde en faglig forsvarlig sygepleje og sygeplejerskernes arbejdsmiljø er to faktorer, som gensidigt påvirker hinanden.

Påvirkninger af arbejdsmiljøet, for eksempel i form af besparelser, nedskæringer, eller flere og mere komplicerede opgaver, kan belaste muligheden for at levere en faglig forsvarlig sygepleje. Konsekvensen kan være flere fejl og utilsigtede hændelser, flere patientklager eller slet og ret at sygeplejersken oplever, at det ikke er muligt at udvise den "omhu og samvittighedsfuldhed", som hun er forpligtet til gennem autorisationsloven.

Når det ikke er muligt at udføre faglig forsvarlig sygepleje, påvirker dette ofte arbejdsmiljøet negativt. Den enkelte sygeplejerske kan for eksempel opleve stigende følelsesmæssige krav i arbejdet, flere konflikter med patienter og pårørende, tab af mening med arbejdet, stigende stressbelastning mv. En kollegagruppe vil måske tegne sig for et større sygefravær, flere problemer indrapporteret i APV, konflikter, personaleflugt mv.

Det er af afgørende betydning, at vi dokumenterer, hvordan arbejdsmiljøet forværres, når fagligheden kommer under pres. Og ligeledes dokumenterer, hvordan muligheden for at yde faglig forsvarlig sygepleje kan forringes ved et dårligt arbejdsmiljø. Det er denne dokumentation, der ruste de lokale sygeplejersker, ledere og tillidsvalgte til at synliggøre sammenhængen mellem faglig forsvarlighed og et belastet arbejdsmiljø. Dokumentationen kan anvendes til at ændre vilkårene og til at sikre, at indsatsen bliver et fælles anliggende og ikke et individuelt problem.

SÅDAN KAN DU BRUGE SPØRREGUIDEN

Du kan vælge at tage udgangspunkt i nedenstående spørreguide, når du som tillidsvalgt eller faglig konsulent skal støtte kolleger eller medlemmer i at dokumentere sammenhænge mellem et belastet arbejdsmiljø og muligheden for at udføre faglig forsvarlig sygepleje.

Der kan være spørgsmål i guiden, som du kan springe over. Enten fordi de ikke er relevante for jer, eller fordi de oplysninger, du får fra medlemmet, giver anledning til, at du eller medlemmet skal indhente mere information, inden I tales ved igen.

Spørreguiden er tænkt som inspiration - og ikke som en slavisk metode - til indsamling af lokal dokumentation om sammenhænge mellem faglig forsvarlighed og arbejdsmiljøforhold. Brug de spørgsmål som er relevante i den konkrete situation.

TEMASPØRGSMÅL - FAGLIG FORSVARLIGHED	EKSEMPLER PÅ SPØRGSMÅL TIL UDDYBNING
1. Beskriv hvordan du oplever, at der arbejdes under fagligt uforsvarlige forhold?	1. Hvordan kommer det til udtryk i plejen af patienter/ borgere. Vær så konkret som mulig. 2. Har du evt. nedskrevet konkrete situationer?
2. Har du drøftet situationen/ dine oplevelser med dine kolleger?	1. Har dine kolleger oplevet noget lignende? 2. Kan de genkende dine beskrivelser?
3. Hvor stort er omfanget?	1. Kan I for eksempel dokumentere det gennem: <ul style="list-style-type: none"> • Øget antal utilsigtede hændelser? • Øget antal hospitalsinfektioner? • Klager fra patienter/borgere eller pårørende? • Kommunikationsbrist ved overflytninger, udskrivelser etc.? • Øget brug af tvangsforanstaltninger (i psykiatrien)? • Et øget antal etiske dilemmaer i forbindelse med varetagelsen af sygeplejen? • Sygeplejerskers egne beskrivelser af konkrete plejesituationer, som opleves som fagligt uforsvarlige?
4. Har du eller andre drøftet situationen med jeres nærmeste leder?	1. Hvilke resultater er der kommet ud af dette? 2. Fx drøftelse på personalemøder, revideret APV, henvendelser til topledelse eller lign.?

TEMASPØRGSMÅL - ARBEJDSMILJØ	EKSEMPLER PÅ SPØRGSMÅL TIL UDDYBNING
<p>5. Hvordan påvirker de fagligt uforsvarlige forhold arbejdsmiljøet?</p>	<p>1. Beskriv situationen.</p> <p>2. Er der for eksempel en sammenhæng mellem oplevelsen af fagligt uforsvarlige forhold og:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Øget antal patienter/borgere pr. sygeplejerske? • Længere indlæggelsestid? • Overbelægning? • Øget antal genindlæggelser? • Nye, flere eller mere komplekse opgaver? • Ændret plejetyngde?
<p>6. Er rammerne for jeres varetagelse af arbejdet ændret?</p>	<p>1. For eksempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organisatoriske forandringer? • Fysisk flytning af arbejdspladsen? • Ændrede mødetider? • Ændringer i fremmøde? • Ændringer i vagtlængde? • Længere køretider? • Ændrede forhold vedr. arbejdsorganisering, herunder indførelse af ny teknologi eller arbejdsformer, som I mangler oplæring i? • Mangel på nødvendige arbejdsredskaber eller tekniske hjælpemidler? • Mange nye kolleger på én gang?

7. Er disse problemer dokumenteret i jeres APV (Arbejdspladsvurdering)?	1. Hvilke, hvordan? 2. Er der fundet løsninger på problemerne? 3. Er der udarbejdet en APV handlingsplan? 4. Ved du hvornår, problemerne bliver løst? 5. Er der dele af APV handlingsplanen, som er sendt videre "op i systemet" til øverste ledelse eller til andre niveauer i AMO/MED-systemet?
8. Er der en stigning i antallet af sygemeldte på din arbejdsplads?	1. Sygemeldte pga. af stress? Hvad er omfanget? (Hvis evt. til at sygefravær skal være indarbejdet i APV'en og at MED skal lave opfølgning på sygefravær) 2. Andre sygemeldinger, evt. arbejdsulykker?
9. Er der en stigning i antallet af kolleger/ledere, som har sagt op med henvisning til problemer i arbejdsmiljøet eller med henvisning til muligheden for at yde faglig forsvarlig sygepleje?	1. Hvad er omfanget? (for eksempel indenfor det sidste år).

<p>10. Har I haft besøg af Arbejdstilsynet?</p>	<p>1. Hvornår?</p> <p>2. I hvilken anledning?</p> <p>3. Har Arbejdstilsynet afgivet påbud, vejledninger eller andet?</p> <p>4. Er der blevet sat undersøgelser eller ændringer i værk som følge af Arbejdstilsynets besøg?</p>
<p>11. Opfordrer I hinanden til at få problemerne dokumenteret?</p>	<p>1. Hvordan? Drøftelser på personalemøder, i MED-udvalg eller lignende?</p> <p>2. Hvordan arbejder I til daglig med problemer omkring arbejdsmiljø og faglig forsvarlig sygepleje?</p>
<p>12. Har du talt med din lokale AMiR/TR om problemerne?</p>	<p>1. Har I evt. lavet en aftale?</p> <p>2. Om...?</p>
<p>13. Hvordan kan man gå videre med sagen?</p>	<p>1. Alt efter sagens karakter og evt. allerede involverede:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nærmeste leder? • TR eller AMiR ? • MED-systemet på arbejdspladsen (eller AMO)? • TR-kollegiet? • Den lokale DSR kreds?
<p>14. Efter henvendelsen (aftaler og beslutninger)</p>	<p>1. Hvordan følger vi op?</p> <p>2. Hvem gør hvad?</p> <p>3. Hvornår taler vi evt. sammen igen?</p>

Du kan læse mere om emnet i pjecen Faglig Forsvarlighed, på dsr.dk

DANSK SYGEPLEJERÅD

Sankt Annæ Plads 30

Postbox 1084

1008 København K

Tlf. 33 15 15 55

Fax 33 15 24 55

dsr@dsr.dk

www.dsr.dk